

Mannens overgangsalder

Pasient: Jeg lurer på om jeg begynner å bli senil.

Einar smilte over sitt eget utsagn. Han var i midten av 50-årene og var i full jobb som lærer. Hans hovedinteresse var realfag.

Lege: Hvorfor gjør du deg slike tanker?

Pasient: Vel – jeg klarer meg jo i jobben. Det hadde jeg vel ikke, hvis jeg var senil. Men jeg føler meg altså ikke form. Jeg merker at jeg bruker lengre tid på å finne ut av ting enn før.

Lege: Er det noen som har kommentert denne endringen?

Pasient: Nei – men så hadde de vel kanskje ikke turt å si det heller.

Lege: Det er mulig, men din kone hadde vel kanskje sagt noe?

Pasient: Jo da - det pleier å være klar tale fra den kanten. Han smilte.

Lege: Det er jo betryggende. Har du merket andre endringer?

Pasient: Vel – jeg synes som sagt det går langsommere i topplokket. I tillegg må jeg innrømme at jeg litt lei og irritabel for tiden.

Lege: Hva tenker du om det?

Pasient: Nå har jeg vært lærer i 40 år, og det kan være ganske krevende å undervise en til tider ganske umotivert gjeng ungdommer. De er blitt merkbart mer selvbevisste de siste 10-20 årene. Man skal være ganske sterk psykisk og lite selvhøytidelig for å overleve i læreryrket.

Lege: Det tror jeg gjerne.

Pasient: Hvorvidt det er forklaringen på at jeg har møtt veggen, vet jeg jo ikke. Som naturfagslærer fester jeg meg alltid litt ved artikler innen mitt område. For en tid siden leste jeg en sak om den mannlige overgangsalderen. Kan den være grunnen til at jeg ikke helt henger med lenger?

Lege: Produksjonen av kjønnshormoner avtar hos begge kjønn med økende alder. Hos kvinner skjer dette vanligvis i løpet av cirka 5 år omkring 50 års alder. Nivået hos menn synker derimot langsomt med om lag en prosent årlig fra han er 30 år gammel.

Pasient: Så hos meg har den allerede avtatt med 25 prosent....?

Lege: Ja – det er mulig, men hvor raskt det skjer varierer mye fra mann til mann. Det er dessuten liten sammenheng mellom nivået av testosteron i blodet og hvilke symptomer den enkelte opplever.

Pasient: Hmm... Ja – det er det jo ikke så greit, men hvilke symptomer kan det føre til da?

Lege: Den mannlige overgangsalderen vet vi foreløpig mindre om enn de endringene kvinner gjennomgår. De vanligste plagene menn opplever er nedsatt fysisk og psykisk overskudd. Ettersom disse symptomene er alminnelige ved en rekke andre tilstander, er det vanskelig å vite hva de skyldes hos den enkelte. Manglende overskudd kan for eksempel være en normal reaksjon på erkjennelsen av at man blir eldre, og at man har nådd sin topp i yrkeslivet. Eller de kan skyldes en ekteskapskonflikt, mistriksel i arbeidet eller en depresjon av andre årsaker. Symptomene forekommer også ved hjerte- eller lungesykdommer og andre kroniske lidelser.

Pasient: Så den mannlige overgangsalderen, som de kaller det, er kanskje bare noe tull?

Lege: Nei – den er nok ikke det, men man kjenner foreløpig ikke til problemets omfang. Man vet heller ikke hvem som vil ha nytte av behandling, og den heller er ikke uten bivirkninger. Tilskudd med testosteron øker kanskje risikoen for å bli rammet prostatakreft, hjerneslag og hjerteinfarkt.

Pasient: Det er jo lite lystelig. Jeg kan si med en gang at dette er for usikkert til at jeg vil forsøke. Du får ikke meg til å være prøvekanin!

Lege: Det forstår jeg godt. Nå er det jo heller ikke sikkert at følelsen du har av å ikke henge med skyldes sviktende hormonproduksjon.

Pasient: Nei – det kan jo hende at jeg rett og slett er litt lei av å være lærer. Og så må jeg nok

– som du sier – innse at jeg nærmer meg veis ende i yrkeslivet. Jeg kommer i hvert fall ikke til å bli noe annet enn en lærer.

Lege: Men, Einar, det er da ikke noen dårlig jobb. Lærerne våre husker vi gjerne resten av levetiden. Det er ikke mange mennesker som spiller en større rolle i våre liv.

Einar smilte forsiktig mens han trakk på skuldrene. Så reiste han seg og gikk.